

Piispainkokouksen pastoraalinen ohje tuomiokapituleille avioliittoon vihkimistä tai siunaamista pyytävien samaa sukupuolta olevien parien kohtaamisesta seurakuntatyössä

Piispainkokous teki keväällä 2024 kirkolliskokoukselle esityksen kirkkojärjestyksen muuttamiseksi niin, että siihen olisi lisätty säännös rinnakkaisista avioliittokäsityksistä (esitys 1/2024). Kirkolliskokouksen käsittelyssä piispainkokouksen esitystä tukivat sekä perustevaliokunnan lausunto (1/2025) että lakivaliokunnan mietintö (1/2025).

Piispainkokouksen esitys ei saanut riittävää määränemmistöstä taakseen, joten mietintö hylättiin ja asia todettiin loppuunkäsitellyksi.

Kirkolliskokouksen käsittelyssä lakivaliokunta kuitenkin totesi mietinnössään, että piispainkokouksella on joka tapauksessa kirkkolain 5 luvun 5 §:n ja kirkkojärjestyksen 5 luvun 10 §:n nojalla mahdollisuus antaa pastoraalisia ohjeita.

Kirkolliskokouksen päätös merkitsee sitä, että kirkkojärjestyksen avioliittoa käsittelevään kohtaan ei tehty esitettyä muutosta. Samaan aikaan on totta, että 1.3.2017 voimaan tulleen avioliittolainsäädännön ja kirkon vakiintuneen opetuksen ja käytänteiden välillä vallitsee jännite. Kirkossa on toimitettu samaa sukupuolta olevien parien avioliittoon vihkimisiä ja avioliiton siunaamisia voimassa olevan avioliittolainsäädännön nojalla ilman, että kirkolliskokous olisi tehnyt muutoksia kirkolliseen lainsäädäntöön. Avioliittolain perusteella nämä vihkimiset ovat päteviä.

Korkein hallinto-oikeus vahvisti 18.9.2020 (KHO:2020:97), että kirkolla on oikeus määritellä itsenäisesti oma ymmärryksensä avioliitosta. KHO:n päätöksen perusteella tuomiokapituleilla on oikeus määrätä seuraamuksia papeille, jotka vihkivät avioliittoon samaa sukupuolta olevia

pareja. Piispat ovat kuitenkin [20.10.2020](#) todenneet, että seuraamusten määräämisessä on syytä harkita pidättyväsyyttä. Tätä linjausta on edelleen syytä jatkaa.

Myös monet seurakunnat ovat tehneet päätöksiä, joiden perusteella seurakunnan tilat ovat käytettävissä myös samaa sukupuolta olevien parien vihkimiseen tai avioliiton siunaamiseen. Ratkaisuisaan kukin seurakunta toimii sille kirkkolainsäädännössä annetun toimivallan puitteissa, kun se päättää seurakunnan tilojen käyttämisestä (KJ 3: 39 § ja 53 §). Tätä tukevat jo useamman hallinto-oikeuden ratkaisut asiaa koskevien kirkollisvalitusten johdosta.

Kirkkolain 5 luvun 5 §:n ja kirkkojärjestyksen 5 luvun 10 §:n nojalla piispainkokous voi antaa asiaa koskevan pastoraalisen ohjeen. Tähän mahdollisuuteen viittaa myös edellä mainittu lakivaliokunnan mietintö. Kirkkojärjestyksen 4 luvun 4 §:n 2 mom 3) kohdan mukaan piispan tehtävänä on mm. ”tukea ja ohjata pappeja heidän työssään sekä valvoa, että he hoitavat pappisviran ja papin virkansa velvollisuudet kirkon tunnustuksen, kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä niiden nojalla annettujen määräysten mukaan”.

Ohjeen tarpeellisuuteen viittaa myös kirkolliskokouksessa todettu havainto, että kirkolliseen avioliittoon vihkimisen oikeustila on muutoksessa. Asiantuntijoiden mukaan oikeustila voi muuttua ilman eksplisiittistä lainsäädäntötoimea, jos laissa ei ole nimenomaisesti ko. asian kieltoa. Samaa sukupuolta olevien parien vihkimistä koskevassa kysymyksissä osatekijöitä oikeustilan muuttumiselle ovat mm. seuraavat: vihkimisiä tapahtuu; vihkimiset ovat yhteiskunnan lainsäädännön mukaan laillisia; papeille ei koidu seuraamuksia vihkimisistä; kirkko ei ole lisännyt kirkkojärjestykseen avioliittolain mahdollistamaa ”erityistä ehtoa” eli rajausta että vihitään vain miehen ja naisen muodostamia pareja.

Piispainkokous on tunnistanut jännitteen, joka vallitsee avioliittoa koskevan kirkon perinteisen tulkinnan ja sen todellisuuden välillä, jossa myös samaa sukupuolta olevia pareja on usean vuoden ajan vihitty kirkolliseen avioliittoon. Tämä kuvastaa kirkossa käynnissä olevaa oikeustilan muutosta.

Seurakunnat ja yksittäiset papit vastaanottavat säännöllisesti pyyntöjä samaa sukupuolta olevien parien avioliittoon vihkimiseen ja avioliiton siunaamiseen. Näissä tilanteissa papin ja muiden kirkon työntekijöiden on tärkeä kohdata kaikki vihkimis- tai siunauspyynnön esittävät kirkon jäsenet avoimesti ja arvostavasti.

Avioliittoon vihkimiseen tulee sisältyä lain edellyttämät kysymykset ja liiton vahvistaminen. Kirkollisella avioliittoon vihkimisellä ja avioliiton siunaamisella on hengellinen tarkoitus, joka ilmenee Raamatun lukemisena, sanan julistuksena, rukouksena, Jumalan kiittämisenä ja vihittäville häneltä siunauksen pyytämisenä. Myös musiikki ja yhteinen virsi ovat kristittyjen tapoja juhlistaa elämän käännekohtia.

Avioliittoon vihkiminen ja avioliiton siunaaminen ovat kirkollisia toimituksia, joiden soveltuvuudesta kirkkotilaan ei tarvita erillistä päätöstä (Kj 3: 53 §).

Piispainkokous suosittaa edelleen tuomiokapituleille, ettei samaa sukupuolta olevan parin vihkimisestä tai siunaamisesta koidu papille seuraamuksia.

Helsingissä 3.6.2025

Tapio Luoma

Arkkipiispa

Kari Kopperi

Piispainkokouksen pääsihteeri